

ADVIESNOTA EN BESLUIT VOOR HET ALGEMEEN BESTUUR D.D. 9 OKTOBER 2026

VOORSTEL

De EKC-Strategie 2026-2035 waterschap Aa en Maas vast te stellen

PROBLEEMSTELLING

Het klimaat verandert. De gevolgen hiervan merkt het waterschap dagelijks in zijn werk. Daarom is verduurzaming belangrijk en zijn er door het algemeen bestuur in de afgelopen jaren (vergadering van 17 november 2017 respectievelijk 9 april 2021) ambitieuze doelstellingen vastgesteld op het gebied van energie, klimaat en circulariteit (EKC). Deze sluiten aan bij de sectorale afspraken uit het Klimaatakkoord van 2019. Om deze doelstellingen te behalen stelde het algemeen bestuur in 2021 de Routekaart 'Naar een energie- en klimaatneutraal en circulair Aa en Maas in 2050' vast.

Tot nu toe is er met de uitvoering van de Routekaart al veel bereikt. Zo is het waterschap anno 2025 93% energieneutraal, bereikt door: energiebesparende maatregelen, het realiseren van zonnepanelen op waterschaps-assets en de productie van biogas. Ook op het gebied van klimaatneutraliteit zijn forse stappen gezet, waardoor de emissie van broeikasgassen (CO₂-equivalenten), ten opzichte van het referentiejaar 1990, met 75% afnam. Dit door de inkoop van elektriciteit te vergroenen, vermindering van het gebruik van fossiele brandstoffen (dijkversterkingsprojecten en onderhoud watersysteem) en optimalisaties in het zuiveringsproces. Op het gebied van circulariteit kreeg het gebruik van secundaire grondstoffen (hergebruik grond/klei bij HWBP en hergebruik van materialen en installaties) en productie van (secundaire) grondstoffen via de Energie- en Grondstoffenfabriek (EFGF) meer aandacht. Er is een begin gemaakt om de Milieukostenindicator (MKI) toe te passen bij het ontwerpen, bouwen en onderhouden van assets. MKI drukt de totale milieubelasting van een product of project uit in één geldbedrag over de gehele levenscyclus.

Het 'laaghangend fruit is geplukt', maar de genomen maatregelen blijken onvoldoende om de afgesproken ambities in te vullen. De restopgave vraagt (nieuwe) complexe en meer inspanningsintensieve maatregelen met grotere impact. Daarbij is de situatie, ten opzichte van 2021, veranderd. Als gevolg van onder meer netcongestie, stringenter wet- en regelgeving, geopolitieke verhoudingen en de weerbaarheid van het waterschap, moeten (nieuwe) strategische keuzes gemaakt worden, alvorens de uitvoering verder vormgegeven kan worden. Hiertoe is de EKC-strategie opgesteld. Het is een compacte strategie. De doelen staan vast, de precieze maatregelen niet. Deze worden, al lerende, vormgegeven aan de hand van bestuurlijke afwegingen over investeringen waarvan de maatschappelijke impact het grootst is. Hierdoor kan zo goed mogelijk ingespeeld worden op de steeds weer veranderende omstandigheden. Zo werken we toe naar onze ambitie van een energie- en klimaatneutraal en circulair waterschap in 2050.

De vaststelling van de EKC-Strategie houdt kort samengevat in dat:

- de ambitie energie- en klimaatneutraliteit en circulariteit (her)bevestigd wordt;
- de strategische keuzes voor de uitwerking van de EKC-strategie vastgelegd worden;
- focus komt te liggen op oplossingen die maximaal bijdragen aan energieneutraliteit, waarbij kansrijke samenwerking op voorhand niet uitgesloten wordt;
- ingezet wordt op het voorkomen van broeikasgasemissie alvorens ons te richten op reductie, waarna ingezet wordt op compensatie. We starten met de aanpak van waterschap typische broeikasgasemissies;
- als basis voor circulariteit grond- en hulpstoffen in beeld worden gebracht;
- we inzetten op terugwinning en (intern) hergebruik van grond- en hulpstoffen. Hierbij onderzoeken we nieuwe technieken;
- Bij investeringen werken we een traditioneel en een duurzaam alternatief uit zodat bestuurlijk gestuurd kan worden op ambitie, meerkosten en maatschappelijke impact.

BEOOGD EFFECT

Het vaststellen van de strategie voor de wijze waarop de duurzaamheidsambities van het waterschap op het gebied van energie- en klimaatneutraliteit en circulariteit (richting 2050, met als tussendoel 2035) ingevuld worden.

ARGUMENTEN

1. De strategie helpt te prioriteren en keuzes te maken in een (steeds) veranderende context.

Sinds 2021 zijn de omstandigheden gewijzigd (o.a. netcongestie, strengere wet- en regelgeving en geopolitieke ontwikkelingen). Door de EKC-strategie vast te stellen wordt richting gegeven aan de benodigde prioriteiten en afwegingen, zodat het vervolg (de uitvoering) realistisch, uitvoerbaar en bestuurlijk navolgbaar kan worden opgepakt.

2. Vaststelling van de strategie borgt samenhang en sturing, waterschapsbreed.

De EKC-opgave raakt meerdere programma's en assets (bedrijfsvoering, projecten, inkoop, beheer en onderhoud). Door de strategie vast te stellen worden gezamenlijke uitgangspunten en rollen helder, waardoor keuzes consistent toepassing krijgen en voortgang bestuurlijk kan worden gemonitord.

3. Het algemeen bestuur houdt regie op keuzes met financiële en/of maatschappelijke impact.

De strategie is richtinggevend, maar geeft geen automatische goedkeuring voor investeringen. Keuzes die een (significante) bijdrage leveren aan onze doelstellingen worden separaat aan het algemeen bestuur voorgelegd met inzicht in varianten (traditioneel of duurzaam), kosten, effecten, risico's en (maatschappelijke) opbrengsten.

4. De strategie vormt input voor het op te stellen Waterbeheerplan 2028-2033.

We zijn gestart met het opstellen van het Waterbeheerplan 2028-2033 (WBP). De keuzes die met onderhavig besluit gemaakt worden vormen input voor het WBP met betrekking tot de hierin op te nemen doelstellingen op het gebied van duurzaamheid en hoe we deze denken te bereiken.

5. De strategie vormt een noodzakelijke basis voor uitvoeringsplannen en -projecten.

Uitvoeringsplannen en -projecten vragen om heldere kaders over ambitie, fasering en de wijze waarop met risico's en randvoorwaarden wordt omgegaan. Met de EKC-strategie als vastgesteld vertrekpunt kan de uitwerking concreet worden vormgegeven en ter besluitvorming worden aangeboden.

6. De strategie kwam tot stand via het BOB-traject.

Het traject van de EKC-strategie is doorlopen via het traject Beeldvorming-Oordeelsvorming-Besluitvorming. Oordeelsvormend heeft de commissie Waterketen en Duurzaamheid in haar vergadering van 19 maart 2026 input geleverd. Deze is meegewogen in onderhavige strategie.

KANTTEKENINGEN/RISICO'S

1. Kans op vertraging behalen ambitie.

Sinds de start van de invulling van onze ambities op gebied van EKC zijn veel projecten uitgevoerd. Daarmee zijn de doelen nog niet bereikt. Onder meer als gevolg van netcongestie, maar ook als gevolg van afhankelijkheid van derden, staat het behalen van de doelstellingen (met name op de korte termijn) fors onder druk. Het invullen van de resterende opgave vraagt dus extra (financiële) inzet. Hierdoor ontstaat het risico dat ambities niet exact binnen de afgesproken termijn gehaald worden.

FINANCIËN/SUBSIDIES/PROJECTENBOEK

De uitvoering van de EKC-strategie heeft financiële consequenties. Verduurzaming vraagt om substantiële extra investeringen en hogere exploitatiekosten ten opzichte van de huidige praktijk. In de strategie is, voor de korte termijn, een eerste inschatting gegeven van deze kosten. In uitvoeringsplannen en -projecten worden de kosten nader gepreciseerd en bij het daadwerkelijke ontwerp en uitvoer gespecificeerd. Op basis van de strategie (zie bijlage 4 van de strategie) verwachten we de komende 5 jaar u een investeringsvolume van €30M - €90M voor energie en €25M – 35M voor klimaat te vragen. Dit is exclusief de meerkosten voor duurzaam opdrachtgeverschap. Ingeschat wordt dat dit laatste in 5 jaar oploopt van 0% tot 10% van de projectkosten, afhankelijk van de bestuurlijke keuzes. Deze meerkosten zijn nog niet opgenomen in het projectenboek of de huidige begroting. Wel sorteerden we in de voorjaarsnota 2026 (addendum) voor op de stijgende kosten als gevolg van onderhavige strategie. Hiermee kunnen voorbereidingen getroffen worden voor het treffen van de extra benodigde maatregelen.

BIJDRAGE DUURZAAM WATERSCHAP

De strategie legt op hoofdlijnen de keuzes vast op welke wijze we aan de ambities, op het gebied van energie- en klimaatneutraliteit en circulariteit, gaan voldoen. Daarmee zetten we in op een waterschap dat in 2030 100% haar eigen energie duurzaam opwekt, 49% minder broeikasgassen uitstoot t.o.v. 1990 en 50% minder primaire grondstoffen gebruikt t.o.v. 2016. In 2050 is het waterschap volledig energieneutraal, klimaatneutraal en circulair.

UITVOERING/VERVOLG

Na vaststellen van de strategie wordt deze vertaald in uitvoeringsplannen en- projecten. Zoals in de strategie opgenomen worden, waar van toepassing, uitvoeringsvarianten in beeld gebracht en voorgelegd aan uw bestuur.

COMMUNICATIE/PARTICIPATIE

Na vaststelling van de strategie wordt deze op de website van ons waterschap gepubliceerd. Omdat de strategie gericht is op de interne bedrijfsvoering en uitvoering geeft aan wettelijke verplichtingen (voortvloeiend uit het Klimaatakkoord) wordt er geen inspraakprocedure gevolgd.

BIJLAGEN

1. EKC-Strategie 2026 – 2035 waterschap Aa en Maas

VERSIDATUM

1 september 2026

AB-BESLUIT

Djuma zaaknummer: 688030

Djuma documentnummer: 811158

ONDERWERP:

EKC-Strategie 2026-2035 waterschap Aa en Maas

Het Algemeen Bestuur van waterschap Aa en Maas;
gelezen het voorstel van het Dagelijks Bestuur van 1 september 2026;
gelet op het bepaalde in de Klimaatwet en het Klimaatakkoord, de Waterschapswet, de
Omgevingswet en de regeling voor beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen;
gezien het advies van de commissie Waterketen en Duurzaamheid van 17 september 2026;

BESLUIT:

De EKC-Strategie 2026-2035 waterschap Aa en Maas vast te stellen

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur in zijn openbare vergadering van 9 oktober 2026,

De secretaris,

De dijkgraaf,

Peter Verlaan

Mario Jacobs